

kunne spare os alle disse historiske Undersøgelser; thi Resultatet er dog efter Forhandlingerne det, at Enhver bliver ved sin Mening, og at det kan fremsæres ligesaa Meget for den ene Indflydelse som for den anden; jeg kalder det altsaa en afslæts Debat. Det, der bevægede mig til at begjære Ordet, var en Ytring af det ærede Medlem for Præsto Amts Iste Valgfreds (Scavenius), som nemlig gjorde opmærksom paa, at det, der var ham maagtpaaliggende ved et af de omstridte Forhold, var, at en Godseier i enkelte for ham særdeles vigtige Tilfælde ikke skulde være forhindret fra at blive fuldstændig Eier af en Deel af Fæstejorden under hans Gods. Derjom det ikke var Andet, der tilsigtedes, end at opnaae dette, da vilde jeg finde, at det var ganske i sin Orden, at man indrømmede Noget i denne Retning, og derjom det ærede Medlem skulde kunne stille et Forslag til denne Lov, som gik ud paa at sikkre Godseierne, at de i saadanne enkelte Tilfælde kunde komme i Besiddelse af et vist Jordstykke, saa skal blandt Andre jeg stemme for, at noget Saadant vedtages. Det vil være i Overensstemmelse med, hvad der flere Gange er vedtaget i det af Folkethinget, saa ofte vedtagne Lovforslag, som ogsaa foreligger for Thinget iaar, idet der deri netop er Bestemmelse om Forbehold med Hensyn til saadanne enkelte Tilfælde til Godseiernes Bedste eller imod deres Tab. Det vilde altsaa være det Nødvendigste, naar man ikke tilsigter Andet, da at sørge for, at det kommer til at staae udtrykkelig i Loven, at det kun er for saadanne Undtagelsestilfælde, at denne Ret for Godseierne ønskes; saa kunde begge Parter blive beroligede i et Spørgsmaal, som ikke er uden Vægtstøtte til begge Sider.

Frederiksen: Det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgfreds (N. Andersen), skulde ikke tale Saameget om de ældre Regjeringens Omsorg for Fæstebønderne; det var netop dem, der i Almindelighed vare Skyld i Selveiergaardes Forvandling til Fæstegods, der især stete ved det magtfulde Kronogods. Naar det ærede Medlem vil gaae meget langt tilbage i Tiden, naar han vil gaae tilbage til det 16de Aarhundrede, saa vil han komme til

at see, at i Christian den 2dens Tid var Landets Bøndergods ikke i Fæste, men kun i Forbøgning paa meget kort Tid. Der krævedes i Christian den 2dens Love bestemte Contracter, men det er kun Contracter, og der omtales udtrykkelig visse bestemte meget korte Tidrum. Forholdet er ganske vist til forskjellig Tid temmelig forskjelligt, dernæst forskjelligt i de forskjellige Egne, men som et Bevis paa, at det, man dengang havde, ikke var det samme som det, man nu forstaaer ved Fæstevang, skal jeg, foruden at nævne den Erklæring fra Landets første Jurist Stampe, som vistnok ofte er paaberabt i denne Sag, erindre om een Ting, jeg husker ikke om den foreligger trykt, men den kom tilsfald frem ved Behandsudvalget i 1830. Det fremgaar bestemt af et af Erectionsbrevene — det var vistnok et Stamhus, der var Tale om — at der var bortfæstet Bøndergods, men kun for Fæstevangens Livstid. Saaledes var Forholdet dengang, men det, vi nu forstaae ved Fæstevang, er netop, at Bortfæstningen er steet for Mandens og Konens Livstid. Saa lidt var denne Rettsinstitution udvillet, at det endog udtrykkelig findes i et Document, der er forsynet med den daværende Konges Underskrift, at den Form, som der er den almindelige, er den eneste, at det der netop udtrykkelig sees, at der ved Fæste kun forstaaes Fæste paa Mandens Livstid. Forøvrigt kunde man jo vistnok nævne mange andre Beviser i denne Henseende.

H. C. D. Müller: Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgfreds (Fredderiksen) kom tilbage paa en historisk Betragtning af Sagen. Jeg skal gjerne erkende, at man ikke maa komme for dybt ind derpaa, men jeg skal dog ikke undlade her at bemærke, at hans Fremstilling af Landbocommissionen vist var overordentlig eensidig. Naar man vil bedømme Landbocommissionen, jeg skal ikke særlig iagere den betragtet efter Niewentlof og Colbjørnsen, men jeg skal her for Forbødens Skyld tillade mig at holde mig til dens første og ledende Raad, Generalprocureur Oluf Lundt Børg, denne saa tidligt afdøde Mand, saa vil man see, at hans Betragtning af Landboforholdene og Landbolovene gik langt